

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry

Finska Patentombudsforeningen rf

The association of Finnish Patent Attorneys

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry:n lausunto oikeusministeriön työryhmämietinnöstä 2010:28 Teollis- ja tekijänoikeusasioiden keskittäminen markkinaoikeuteen.

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys näkee teollis- ja tekijänoikeusasioiden keskittämisen markkinaoikeuteen erittäin hyvänä asiana. Ennen kaikkea Suomen Patenttiasiamiesyhdistys näkee tärkeänä, että hanke toteutuu työryhmän esittämässä aikataulussa siten, että lakiehdotukset tulevat voimaan vuoden 2012 alusta. Hankkeen pitkittyessä nähdään suuri riski siinä, että suunnitteilla oleva patenttilitigaatiojärjestelmä toteutuu ennen kuin Suomella on toimiva erikoistuomioistuimien, jolloin Suomen olisi vaikea perustella oman paikallis- tai aluejaoston tarvetta. Koska patenttilitigaatiojärjestelmän mukaisella patenttituomioistuimella olisi tuomiovalta sekä Eurooppa- että EU-patenteissa, Suomen osalta on ensisijaisen tärkeää, että teollis- ja tekijänoikeusasiat keskitetään markkinaoikeuteen ennen mahdollisen patenttilitigaatiojärjestelmän astumista voimaan. Tämä mahdollistaa asiantuntemuksen ja osaamisen säilymisen Suomessa tulevaisuudessakin, mikä edelleen antaa Suomelle hyvät mahdollisuudet vaatia ja saada oma paikallisjaosto Suomeen. Lisäksi teollis- ja tekijänoikeusasioiden erikoistuomioistuimen perustaminen Suomeen on jo tällä hetkellä herättänyt mielenkiintoa kansainvälisesti, mikä edelleen puoltaa hankkeen toteuttamista aikataulussa.

Immateriaalioikeudellisten asioiden keskittäminen yhteen tuomioistuimeen on perusteltua laillista oikeuspaikkaa koskevan tilanteen selkiyttämiseksi. Nykytila on tässä suhteessa asianosaisten kannalta hankala, koska esimerkiksi tunnusmerkkioikeudellisissa asioissa on usein myös markkinaoikeudellisia piirteitä, joita molempia ei pystytä tämän hetkisten säännösten mukaan täysin ratkomaan yhdessä tuomioistuimessa. Markkinaoikeudellisia kieltoja voi tuomita vain markkinaoikeus, kun taas markkinaoikeudelliset vahingonkorvausasiat käsitellään käräjäoikeudessa. Markkinaoikeus ei puolestaan voi kuin esikysymyksenluonteisesti ottaa kantaa teollis- ja tekijänoikeudellisiin asioihin, joissa toimivalta on yleisillä tuomioistuimilla. Nämä erityispiirteet pakottavat riidan osapuolet miettimään tarkkaan, millä perusteella ja mihin tuomioistuimeen riitainen asia saatetaan. Se ei ole tarkoituksenmukaista. On myös erityisen tärkeää, että tulevaisuudessa kaikki immateriaalioikeudelliset asiat käsitellään keskitetysti yhdessä tuomioistuimessa mukaan lukien tekijänoikeudelliset asiat, koska riita-asioissa erittäin usein on mukana aineksia usean immateriaalioikeuden alalta. Riita tulee voida kokonaisuudessaan, sen kaikki seikat huomioon ottaen, ratkaista yhdessä tuomioistuimessa.

Lausuntopyynnössä on erikseen pyydetty kannanottoa muutoksenhaun järjestämisestä markkinaoikeuden ratkaisuihin.

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys kannattaa riita-asioissa työryhmän enemmistön esittämää kolmatta vaihtoehtoa (työryhmän mietintö s. 176 - 178) eli valitusmahdollisuuden säilyttämistä markkinaoikeudesta hovioikeuteen. Katsomme, että työryhmän vähemmistöön jääneiden esitys markkinaoikeudesta suoraan korkeimpaan oikeuteen muodostaa perustuslaillisen ongelman. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaiselle on turvattava lailla muutoksenhakuoikeus. Mikäli hovioikeuteen valittamismahdollisuus jätettäisiin pois, tarkoittaisi tämä käytännössä sitä, että teollis- ja tekijänoikeudellisissa riita-asioissa päätökset jäisivät yhden tuomioistuinratkaisun varaan. Korkein oikeus on prejudikaattituomioistuin eikä valituslupia ole useinkaan myönnetty esimerkiksi

patenttiasioissa. Suomen Patenttiasiamiesyhdistys korostaa myös käyttäjien näkökulmaa. Vaikka EK näyttää kannattavan yhden muutoksenhakuasteen vähentämistä vedoten sinänsä kannatettaviin seikkoihin kuten asioiden kokonaiskestoajan lyhentämiseen ja kustannusten vähenemiseen, niin käytäntö on osoittanut että ne yritykset ja tahot, jotka ovat käyneet oikeutta esimerkiksi patentti- tai tavaramerkinloukkausasioissa ja hävinneet käräjäoikeudessa, ovat lähes poikkeuksetta halunneet valittaa. Useimmiten valituksessa on ollut kyse muusta kuin prejudikaattiperusteesta ja siten useimmat tällaiset tapaukset eivät saisi jatkossa valituslupaa korkeimmalta oikeudelta.

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys korostaa myös sitä, että patentinloukkausasioissa on kyse suurista intresseistä eikä uudelle erikoistuomioistuimelle mielestämme pitäisi antaa liian suurta vastuuta, vaikka markkinaoikeuteen ollaankin keskittämässä Suomen parasta immateriaalioikeuksien asiantuntijoista koostuvaa kokoonpanoa niin juristeista kuin teknisistä asiantuntijoista. Toisaalta näemme selvänä puutteena, ettei hovioikeudessa ole teknisiä asiantuntijoita. Silti katsomme, että muutoksenhaku hovioikeuteen on ehdottomasti välttämätön, koska muutoksenhakumahdollisuuden rajoittaminen pelkästään korkeimpaan oikeuteen asettaisi immateriaalioikeuksien haltijat perusteetta eri asemaan. Jo se, että korkein oikeus ei ota käsitelläkseen tai korjatakseen edes selviä virheitä, ellei kyse ole merkityksellisestä intressistä, heikentäisi olennaisesti immateriaalioikeuksien haltijoiden tai kolmansien osapuolien oikeusturvaa muihin verrattuna.

Kaiken kaikkiaan uskomme valitusmäärien laskevan uuden erikoistuomioistuimen asiantuntemuksen myötä, jolloin myös tavoitteet keskimääräisen kokonaiskestoajan lyhentämisestä ja kustannusten vähenemisestä toteutuisivat, vaikka valitusmahdollisuus markkinaoikeudesta hovioikeuteen säilytetään.

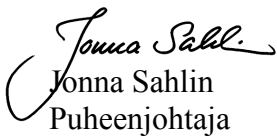
Valituslautakunnan lakkauttamisajankohdasta Suomen Patenttiasiamiesyhdistys esittää, että on ensisijaisen tärkeää saada nyt valituslautakuntaan muodostunut ruuhka purettua mahdollisimman pian. Suomen Patenttiasiamiesyhdistyksen kanta on, että tämä onnistuu parhaiten Patentti- ja Rekisterihallituksen valituslautakunnan piirissä, kunhan tähän kohdennetaan riittävät resurssit. Emme näe uuden tuomioistuimen ruuhkauttamista keskeneräisillä valitusasioilla asianmukaisena emmekä myöskään näe hyödyllisenä aloittaa vireillä olevien asioiden käsittelyä uudelleen. Jos asiassa halutaan tehdä kompromissi, näemme yhtenä vaihtoehtona jakaa valitukset siten, että ainoastaan asiat, joiden käsittelyä ei vielä lainkaan ole aloitettu, siirretään uuteen erikoistuomioistuimeen, kun taas asiat, joiden käsittely on jo alkanut, käsitellään loppuun valituslautakunnassa mahdollisimman lyhyen siirtymäajan puitteissa.

Suomen patenttiasiamiesyhdistys katsoo lisäksi, että on olemassa riski oikeusturvan heikentymisestä, jos laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa 15 § toteutuu sellaisena, kun se on esitetty lakiehdotuksessa. Esityksen mukaan päätös voidaan antaa heti suullisen käsittelyn päätyttyä, jolloin päätös katsotaan annetuksi tiedoksi ja muutoksenhaun määräajan laskeminen alkaa tästä päivästä. Valitusajaksi päätöksestä on 30 päivää. Samanaikaisesti kuitenkin päätöksen jäljennöksen tulee olla asianosaisten saatavilla 30 päivän kuluessa. Voisi siis helposti muodostua tilanne, jossa asiassa ei ole perusteltua kirjallista päätöstä saatavilla valitusta valmisteltaessa. Valitusajan alkaminen suullisen päätöksen tiedoksiannosta poikkeaa kaikesta muusta, joten kyse ei ole käytännön yhtenäistämisestä. Esimerkiksi Euroopan Patenttioviraston väitekäsittelyissä annetaan suullisia päätöksiä, jotka tulevat voimaan heti, mutta valitusajaksi alkaa aina kirjallisesta päätöksestä (Article 108 EPC, Rule 111(1) EPC). Näemme siis ennen kaikkea ongelmallisena sen, että valitusajaksi alkaa suullisesta päätöksestä ja ehdotammekin, että lakiehdotus muutetaan siten, että muutoksenhaun määräaika alkaa kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista.

Varsinkin koska kustannukset teollis- ja tekijänoikeusasioiden keskittämisestä markkinaoikeuteen eivät ole merkittäviä, näemme hyvin tärkeänä, että hanke toteutuu esitetyssä aikataulussa. Keskittämisestä johtuvien säästöjen lisäksi näemme myös, että käyttäjät voivat säästää kalliissa asiantuntijakuluissa, kun tekninen ja patenttitekkinen asiantuntemus löytyy uudesta erikoistuomioistuimesta. Suomen Patenttiasiamiesyhdistys näkee erittäin positiivisena kuinka uuden erikoistuomioistuimen jäsenten kelpoisuusehtoihin ja kokoonpanoon on erityisesti kiinnitetty huomiota. Tekniset asiantuntijat, jotka eivät ole nykytilassa käräjäoikeudessa tuomioistuimen jäseniä, ovat uudessa esityksessä vakituksia tuomioistuimen jäseniä, markkinaoikeusinsinöörejä, joiden kelpoisuusehtoina on teknisen asiantuntemuksen lisäksi perehtyminen patenttiasioihin. Nykytilassa nähdään puutteena se, että käräjäoikeuden käyttämällä teknisillä asiantuntijoilla ei useimmiten ole kokemusta patenttiasioden hoitamisesta. Lisäksi uuden markkinaoikeuden käytössä on tarvittaessa tekniset sivutoimiset asiantuntijat, mikäli omilla markkinaoikeusinsinööreillä ei ole jonkun teknisen alan asiantuntemusta.

Suomen Patenttiasiamiesyhdistyksen mielestä teollis- ja tekijänoikeusasiat on kaikin puolin hyvä keskittää omaan erikoistuomioistuimeen mahdollisimman pian, jolloin tuomareiden erikoistuminen onnistuu paremmin ja osaaminen sekä asiantuntemus säilyvät Suomessa.

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry

Jonna Sahlin
Puheenjohtaja

Lausunnon valmisteluun osallistuivat:

Markku Tuominen, Benjon Oy
Tarja Tchernych, Berggren Oy Ab
Marjut Honkasalo, Kolster Oy Ab
Markku Simmelvuori, Papula-Nevinpat
Juha Kaukonen, Kolster Oy Ab
Jonna Sahlin, Borenius & Co Oy Ab